วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน : เชื่อมโยงท้องถิ่นด้วยธรรมชาติและวัฒนธรรม

แม่ฮ่องสอน ดินแดนแห่งเมืองเหนือที่มีประเทศพม่าเป็นบ้านใกล้เรือนเคียง ได้ชื่อว่าเป็น "เมืองสามหมอก" เนื่องจากเป็นเมืองในหุบเขา ล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อนทอดขนานไปกับทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาแดนลาว จึงทำให้ปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้งปี มีทิวทัศน์สวยงามตามธรรมชาติและป่าไม้นานาพันธุ์ กระทั่งมีคำกล่าวว่า แม่ฮ่องสอนเปรียบเสมือน "สวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย" ประชากรในแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายด้านชนเผ่า แบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มแรก คือ คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่หรือคนไต เป็นกลุ่มที่อยู่พื้นราบ เป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด ชาวไทยใหญ่เรียกตัวเองว่า "ไตโหลง" หรือ "ไต" พม่าเรียกว่า "ฉาน" หรือ "ชาน" และกลุ่มที่สอง ชาวไทยภูเขา ประกอบด้วยชนเผ่า เช่น กะเหรี่ยง (แบ่งเป็นกะเหรี่ยงโปว์และกระเหรี่ยงสะกอ) มูเซอ (แบ่งเป็นมูเซอแดงและมูเซอดำ) ลีซอ ลัวะ แม้วหรือม้ง (แบ่งเป็นม้งขาวและม้งลายตามสีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้ง) ปาดองหรือกะเหรี่ยงคอยาว และจีนฮ่อ

แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่ธรรมชาติยังอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ มีแหล่งแร่ที่สำคัญ เช่น แร่ฟลูออไรต์หรือฟลูออสปาร์ แร่แบไรต์ แร่เฟลด์สปาร์ และหินอุตสาหกรรม ส่วนผู้คนในพื้นที่ก็มีวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสืบทอดมาอย่างยาวนาน ความพร้อมทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมนี้เองทำให้ "วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน" นำเรื่องธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาเป็นจุดเด่นในการเรียนการสอน และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิทยาลัยฯ กับชาวบ้านในชุมชน

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ทำหน้าที่ให้บริการการศึกษาระดับสูง และจัดอบรมระยะสั้นแก่ชุมชน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน เปิดให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามารับการศึกษา สำหรับวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนนั้น จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ โดยกระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงให้จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๕

ดร.จำรูญ คำนวญตา ประธานคณะกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนพูดถึงรายละเอียดของวิทยาลัยว่า ไม่ได้ให้อาจารย์เป็นฝ่ายสอนประชาชนในพื้นที่อย่างเดียว แต่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกับชุมชน หรือไม่ก็ไปเติมเต็มในส่วนที่ทางพื้นที่ยังขาดโดยเฉพาะความรู้ด้านวิชาการโดยจะมุ่งเน้นไปที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และการท่องเที่ยวที่มีภายในชุมชน โดยทุกวันนี้วิทยาลัยได้ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ของชนเผ่าต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างฐานข้อมูลทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม